

Vysielanie s multimodálnym prístupom (tlmočenie do posunkovej reči a špeciálne titulkovanie) – zákonné povinnosti a ich dodržiavanie

16. 6. 2017, Bratislava

Obsah prezentácie

1. Multimodálny prístup v zákone č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní,
2. multimodálny prístup v zákone č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii,
3. vyhláška MK SR č. 12/2016 Z. z. o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím,
4. štatistiky,
5. sťažnosti na nedodržanie zákona,
6. vlastný monitoring Rady,
7. vaše skúsenosti, postrehy a otázky.

1. multimodálny prístup v digitálnom zákone

§ 4 ods. 7

„Multimodálny prístup k programovej službe je **doplnková obsahová služba** vysielaná súbežne s príslušnou televíznou programovou službou **umožňujúca prístup nepočujúcich alebo nevidiacich k reláciám vysielania alebo iným zložkám programovej služby**, najmä prostredníctvom otvorených alebo skrytých titulkov, tlmočenia do posunkovej reči nepočujúcich a hlasového komentovania pre nevidiacich.“

2. multimodálny prístup v zákone o vysielaní a retransmisii

Základné povinnosti vysielateľov a prevádzkovateľov retransmisie:

- **§ 16 ods. 3 písm. m):** „Vysielateľ je povinný viesť štatistiku (...) o odvysielanom programe televíznej programovej služby obsahujúcu vyhodnotenie podielov programov s multimodálnym prístupom (...); štatistiku o programovej službe za kalendárny mesiac je vysielateľ povinný doručiť rade do 15 dní po skončení príslušného kalendárneho mesiaca“;
- **§ 17 ods. 1 písm. c):** „Prevádzkovateľ retransmisie je povinný poskytovať retransmisiu programovej služby vrátane multimodálneho prístupu k programovej službe.“

2. multimodálny prístup v zákone o vysielaní a retransmisii

Osobité povinnosti vysielateľa pri zabezpečení multimodálneho prístupu k programovej službe podľa § 18 a § 18a:

- vysielateľ na základe zákona (RTVS)

„Vysielateľ na základe zákona je povinný zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe, a to tak, aby vo vysielaní každej televíznej programovej služby, ktorú vysiela digitálne, bolo najmenej

- a) 50 % všetkých vysielaných programov **sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím,****
- b) 3 % všetkých vysielaných programov **tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich alebo v posunkovej reči nepočujúcich,****
- c) 20 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.“*

2. multimodálny prístup v zákone o vysielaní a retransmisii

- vysielať s licenciou (napr. TV MARKÍZA, JOJ)

„Vysielať s licenciou je povinný zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe, a to tak, aby vo vysielaní každej televíznej programovej služby, ktorú vysiela digitálne, bolo najmenej

*a) 10 % všetkých vysielaných programov **sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím alebo tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich alebo v posunkovej reči nepočujúcich,****

*b) 3 % všetkých vysielaných programov **sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.**“*

** „Podiel programov sa určí ako podiel vysielačieho času z celkového vysielačieho času programov **za kalendárny mesiac.**“*

2. multimodálny prístup v zákone o vysielaní a retransmisii

§ 18b

„Vysielateľ a poskytovateľ AVMS je povinný **zreteľne** označiť všetky programy, ktoré sú sprevádzané titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, hlasovým komentovaním pre nevidiacich alebo ktoré sú tlmočené do posunkovej reči nepočujúcich alebo vysielané alebo poskytované v posunkovej reči nepočujúcich a oznámiť Rade spôsob označenia týchto programov.“

„Vysielateľ je povinný uplatniť označenie **pri vysielaní programov, v oznámeniach o vysielaní** takých programov a **v programovej ponuke** vlastného vysielania, ako aj **v prehľade programov**, ktorý poskytuje na zverejnenie periodickej tlači a ostatným hromadným informačným prostriedkom (poskytovateľ AVMS v katalógu programov).“

Označovanie programov s multimodálnym prístupom

Program sprevádzaný titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím

:1ST

:1 TELETEXT 777

**Program tlmočený do posunkovej reči nepočujúcich
alebo v posunkovej reči nepočujúcich**

**Program tlmočený do posunkovej reči nepočujúcich
alebo v posunkovej reči nepočujúcich**

2. multimodálny prístup v zákone o vysielaní a retransmisii

§ 18aa

„Titulky pre osoby so sluchovým postihnutím sú obrazovo zachytený text v slovenskom jazyku, ktorý

- a) je **synchronizovaný so zvukovou stopou** audiovizuálneho (AV) diela alebo programu,*
- b) zachytáva hovorený prejav v AV diele alebo v programe spôsobom, ktorý osobám so sluchovým postihnutím **umožňuje porozumieť jeho obsahu** a*
- c) je v súlade s požiadavkami ustanovenými všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá ministerstvo kultúry.“*

3. vyhláška o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím

Vyhláška MK SR č. 12/2016 Z. z. o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím **nadobudla účinnosť 1. januára 2016**. Má zabezpečiť jednotný štandard titulkov a po formálnej aj obsahovej stránke takú úroveň, ktorá zabezpečí reálny prínos titulkovania pre nepočujúcich.

(Do podielu programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím možno v období **od 1. januára 2016 do 31. decembra 2021** započítať **aj program sprevádzaný titulkami, ktoré** nie sú titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím v zmysle zákona, ale **spĺňajú podmienky na ne kladené**, a zároveň **približujú ostatné zvuky obsiahnuté v programe** spôsobom, ktorý osobám so sluchovým postihnutím **umožňuje porozumieť jeho obsahu**, ak bol prvýkrát odvysielaný na území SR pred 1. januárom 2016. Programy sprevádzané takýmito titulkami môžu v uvedenom období tvoriť **najviac 25 % z celkového podielu** programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím.)

3. vyhláška o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím

§ 1

Titulky pre osoby so sluchovým postihnutím musia spĺňať tieto technické požiadavky:

- a) text titulku je **zarovnaný na stred**,*
- b) maximálny **počet znakov** v riadku je **36** vrátane medzier,*
- c) titulok pozostáva **maximálne z dvoch riadkov**,*
- d) **čas zobrazenia** titulku je **primeraný na zabezpečenie jeho čitateľnosti**,*
- e) titulok je zobrazený **na tmavom podklade** a jeho farba je **v kontraste voči farbe podkladu**; farba titulku nesmie byť červená, fialová ani sivá.*

3. vyhláška o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím

§ 2

- 1) Pri zobrazení titulkov zachytávajúcich hovorený prejav viacerých postáv sa použije **farebné odlíšenie titulkov**. Farebné odlíšenie titulkov sa použije v jednom AV diele alebo v jednom programe **najviac v piatich farbách**.
- 2) Pri zobrazení titulkov sa **pomlčka** na začiatku vety použije **ako znamienko na oddelenie hovoreného prejavu jednej postavy od predchádzajúceho hovoreného prejavu inej postavy**. Počas trvania hovoreného prejavu postavy, ktorý sa pre rozsiahlosť rozdelí do viacerých titulkov, sa pomlčka určujúca zmenu postavy ďalej neumiestňuje.
- 3) Pri zobrazení titulkov zachytávajúcich hovorený prejav postavy, ktorá nie je v danom momente v AV diele alebo v programe zobrazená, sa **na začiatku identifikuje táto postava menom alebo iným označením**, pričom identifikácia postavy sa uvedie titulkom zobrazeným veľkými písmenami, ktorý je ukončený dvojbodkou.

3. vyhláška o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím

- 4) *Ak je hovorený prejav postavy ovplyvnený emočným prejavom, ktorý nie je zo zrakového vnemu zrejmý, ale má vplyv na priebeh deja, tento **emočný prejav sa identifikuje a zobrazí v titulku malými písmenami v zátvorkách**, pred uvedením titulkov zachytávajúcich hovorený prejav postavy ovplyvnený emočným prejavom.*
- 5) *Ak titulky zachytávajú **vnútorný monológ postavy alebo jej spomienky**, zobrazí sa táto skutočnosť v titulku **malými písmenami v zátvorkách**, pred uvedením titulkov zachytávajúcich hovorený prejav postavy.*

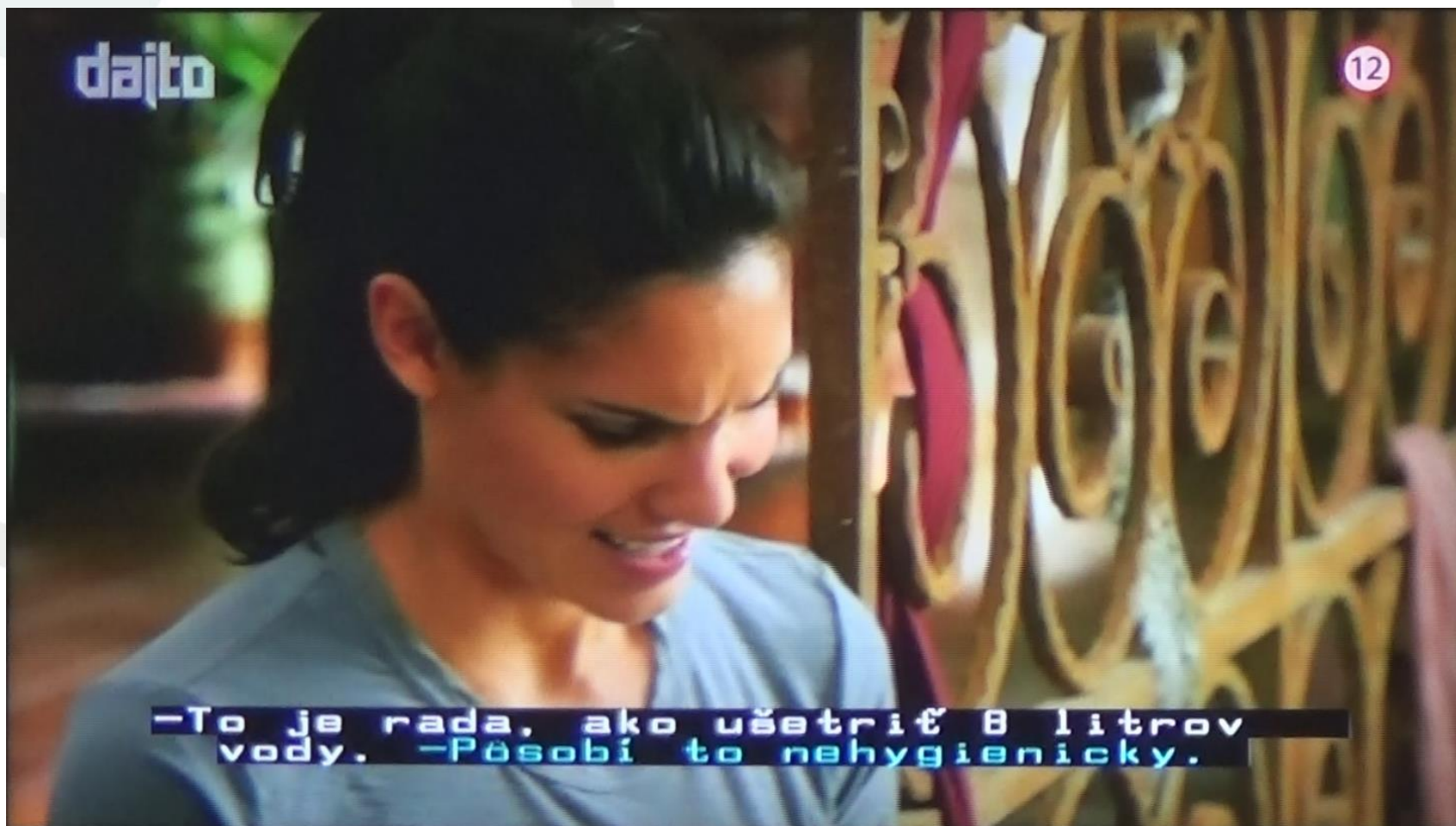
3. vyhláška o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím

- 4) Ak je súčasťou AV diela alebo programu krátky dialóg alebo monológ **v cudzom jazyku**, ktorý zámerne nie je preložený do slovenského jazyka a je ponechaný v originálnom znení, tento dialóg alebo monológ sa nezobrazuje v titulkoch, namiesto toho sa **veľkými písmenami zobrazí titulok, v ktorom sa uvedie, v akom cudzom jazyku dialóg alebo monológ prebieha**. Postup podľa prvej vety sa neuplatní, ak by absencia zachytenia hovoreného prejavu titulkami sťažila chápanie sledovaného AV diela alebo programu. V takom prípade sa pred titulkami zachytávajúcimi hovorený prejav v cudzom jazyku zobrazí v titulku veľkými písmenami informácia, v akom cudzom jazyku dialóg alebo monológ prebieha.
- 5) Ak je nevyhnutné text titulu skrátiť alebo inak upraviť, **nesmie skrátený alebo upravený text meniť alebo skresliť zmysel hovoreného prejavu**.

§ 3

- 1) Ak sú v AV diele alebo v programe obsiahnuté **zvuky, ktoré majú vplyv** na jeho **dej** alebo trvajú viac ako 15 sekúnd bez hovoreného prejavu a pritom nevyplývajú zo zrkového vnemu, je potrebné **oznámiť** zvuk zobrazením titulu **veľkými písmenami**.

Titulky pre osoby so sluchovým postihnutím

dajto

12

v krízových časoch a tie si
žiadajú. Au! -Co? Kaktusová karma.

dajto

12

Ak to vytiahneš, zostanú mu tam
ostne. -Najprv si zisti, čo s tým.

4. štatistiky za rok 2016 (v %)

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
71,78	58,27	70,83	55,93	54,12	59,01	61,68	50,72	51,72	55,07	57,91	62,14
5,28	5,22	5,26	4,7	4,34	4,42	4,99	3,08	4,86	4,65	5	4,37
71,78	58,27	70,83	55,93	54,12	59,01	61,68	50,72	51,72	55,07	57,91	62,14
5,28	5,22	5,26	4,7	4,34	4,42	4,99	3,08	4,86	4,65	5	4,37

4. štatistiky za rok 2016 (v %)

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
13	14	13	16	20	20	24	25	11	17	15	11
12	13	13	15	17	14	15	15	15	24	24	16
12	13	14	13	12	13	12	13	14	14	15	18

4. štatistiky za rok 2016 (v %)

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
12,6	14,3	13,1	13,6	13,3	11,8	11,3	12,2	11,3	12	11,4	11,1
13,5	14,3	14	12,2	13,2	14,3	15,4	14,4	15	13,4	13,5	11,7
11,3	11,1	14,9	16,1	11,9	16,8	17,3	17,6	19,3	16,1	12,6	11,2

4. štatistiky za rok 2017 (v %)

I.	II.	III.
62,36	68,19	65,89
5,39	6,04	6,64
63,74	58,10	58,18
5,16	4,36	5,10
18	16	15
16	18	25
18	16	17
13,6	16,7	19,4
14	14,5	16,7
19,8	15,9	17,5

5. sťažnosti na nedodržanie zákona

JOJ, Súdna sieň, 9. 7. 2015

Skryté titulky nekorešpondovali s dejom vysielaného programu z dôvodu, že

- zvuková zložka a skryté titulky sa z časového hľadiska nezhodovali - boli zobrazené oneskorene, prípadne predbiehali dianie,
- skryté titulky obsahovali nesprávne údaje,
- skryté titulky obsahovali údaje, ktoré neboli prítomné vo zvukovej zložke,
- skryté titulky neobsahovali údaje, ktoré boli prítomné vo zvukovej zložke,
- skryté titulky neboli obsahovo zhodné so zvukovou zložkou – dávali iný podtón situácii,

preto Rada uložila vysielateľovi sankciu – **upozornenie na porušenie zákona.**

5. sťažnosti na nedodržanie zákona

JOJ, Súdna sieň, 16. 2. 2017 (pôvodná sťažnosť na vysielanie 31. 1. 2017)

Titulky pre osoby so sluchovým postihnutím

- neboli zosynchronizované so zvukovou stopou programu,
- neboli v súlade s vyhláškou,

preto Rada voči vysielateľovi **začala správne konanie**.

(Po nadobudnutí právoplatnosti predošlého rozhodnutia udelí Rada pri opätovnom porušení rovnakej povinnosti sankciu vo forme pokuty v rozpätí od 3 319 eur do 66 387 eur.)

5. sťažnosti na nedodržanie zákona

TV MARKÍZA, *Divergencia*, *Rezistencia*, 21. a 22. 5. 2016

Divergencia – odvysielaný so skrytými titulkami

Rezistencia – odvysielaný bez skrytých titulkov

Žiadna právna norma neurčuje vysielateľovi, aké typy programov majú byť sprevádzané titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, resp. či film rozdelený do viacerých častí musí obsahovať takéto titulky v každej jeho časti, preto Rada musela konštatovať, že sťažnosť je **neopodstatnená**.

5. sťažnosti na nedodržanie zákona

DAJTO, *Nebezpečný cieľ*, 11. 4. 2016

TV DOMA, *Leto v Barcelone*, 4. 6. 2016

TV MARKÍZA, *Vražedná hra*, 5. 6. 2016

Označené v prehľade programov aj na začiatku programu symbolom „skryté titulky“, reálne podľa sťažovateľa odvysielané bez skrytých titulkov.

Rada nedisponuje záznamami teletextu k odvysielaným programom, preto nebolo možné overiť, či vysielateľ skryté titulky skutočne odvysielal a sťažnosť musela posúdiť ako **nepreskúmateľnú**.

5. sťažnosti na nedodržanie zákona

Jednotka, *Grzimek* (1. a 2. diel), 10. 4. 2016

1. diel – označený vo vysielaní a v prehľade programov na vlastnom webe symbolom „skryté titulky“, v programových časopisoch symbol „skryté titulky“ neuvedený, podľa sťažovateľa odvysielaný so skrytými titulkami,
2. diel - označený vo vysielaní symbolom „skryté titulky“, v prehľade programov na vlastnom webe a v programových časopisoch symbol „skryté titulky“ neuvedený, podľa sťažovateľa odvysielaný bez skrytých titulkov.

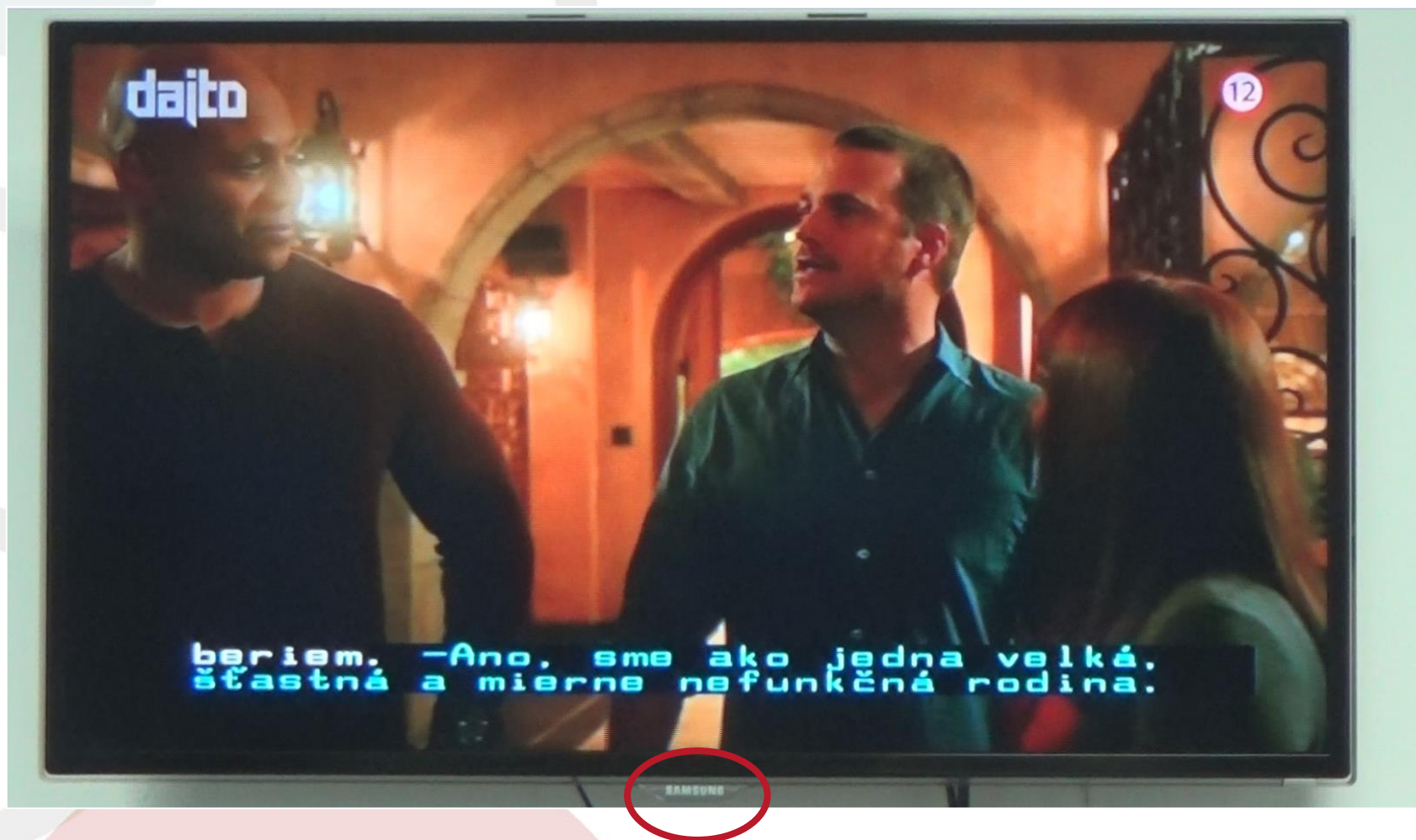
Sťažnosť sčasti **nepreskúmateľná** (Rada nedisponuje záznamami teletextu), sčasti uložená sankcia – **upozornenie na porušenie zákona**, pretože vysielateľ neposkytol na zverejnenie v periodickej tlači informácie o vysielaní žiadnej formy multimodálneho prístupu .

6. vlastný monitoring Rady v roku 2017 – kontrola dodržiavania vyhlášky o titulkoch

Plán:

- monitoring v 2 vlnách (titulky nahrané kamerou priamo z vysielania),
- v každej vlne monitoring jedného programu Jednotky, Dvojky, TV MARKÍZA, JOJ, DAJTO, WAU a PLUS,
- podrobná analýza každého programu,
- vyžiadanie zoznamu odvysielaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím pre podrobnejšiu kontrolu štatistík,
- odkomunikovanie záverov monitoringu s cieľom osvedčenia a prevencie, zlepšenia dostupnosti vysielania pre dotknutú skupinu divákov.

6. vlastný monitoring Rady v roku 2017 – kontrola dodržiavania vyhlášky o titulkoch

6. vlastný monitoring Rady v roku 2017 – kontrola dodržiavania vyhlášky o titulkoch

Priebežné zistenia pracovníkov Kancelárie Rady:

- titulky sa zobrazujú krátko, často sa len mihnú,
- v titulkoch chýba prepis častí hovoreného textu dôležitých pre pochopenie deja,
- neúplné, skrátené, nepresné titulky,
- časový nesúlad pri zobrazovaní titulkov,
- gramatické chyby v titulkoch,
- neoznačovanie cudzieho jazyka v titulkoch.

7. vaše skúsenosti, postrehy a otázky

Ďakujem za pozornosť!

lucia.jelcova@rvr.sk